

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att naturvårdslagen ändras. Skyldigheten att märka ut naturskyddsområden i terrängen ska göras mindre sträng, och i samband med det ändras lagens straffbestämmelse. Förfarandet för avgränsning av en föröknings- eller rastplats för flygekorrar ska slopas. Dessutom föreskrivs i lagen om rätten att bevilja undantag från fridlysningsbestämmelsen som gäller privata naturskyddsområden.

Lagen avses träda i kraft den 1 april 2016.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Statsminister Juha Sipiläs regering strävar enligt regeringsprogrammet efter att göra styrningen av författningspolitiken klarare med målet att regleringen ska bli lättare och användningen av andra styrmedel som alternativ till författningar ska öka. Målet är att avveckla onödig reglering och att den administrativa bördan ska bli lättare. Regeringen har även som mål att digitalisera den offentliga servicen samt att göra den service förvaltningen tillhandahåller smidig och kundorienterad.

Det finns 13 närings-, trafik- och miljöcentraler. Deras myndighetsverksamhet inom miljöministeriets verksamhetsområde hänför sig i nuläget i huvudsak till tillsynen över miljötillstånd, planeringen av markanvändningen, främjandet av naturvärden och bevakningen av det allmänna bästa. Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet inom miljöansvarsområdet regleras genom cirka 50 olika författningar, av vilka 90 procent baserar sig på genomförandet av Europeiska unionens rättsakter.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas personal har under de senaste åren minskat till följd av både uppsägningar och pensioneringar. Inom miljöansvarsområdet pensioneras under tidsperioden 2015 till 2019 cirka 123 personer. Vid ingången av 2015 motsvarade antalet anställda cirka 797 årsverken och vid ingången av 2019 motsvarar antalet uppskattningsvis 527 årsverken. Utan nya rekryteringar uppgår minskningen av antalet anställda till cirka 28 procent. Hösten 2014 bestämde statsminister Jyrki Katainens regering att antalet anställda inom miljöansvarsområdet före 2019 ska minskas med 15 procent från nuvarande.

Behovet av att minska antalet anställda samt pensioneringarna som fördelas ojämnt på de olika regionerna gör det svårt för närings-, trafik- och miljöcentralerna att klara av sina nuvarande lagstadgade uppgifter. Miljöministeriet började våren 2015 bereda anpassningsåtgärder som syftar till att det även i fortsättningen tillhandahålls en så högklassig, enhetlig, effektiv och verkningsfull miljöförvaltning som möjligt trots de allt knappare resurserna. Det viktigaste sättet att anpassa de administrativa uppgifterna är att i möjligaste mån göra regleringen lättare och att reformera verksamhetssätten.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Utmärkning av gränserna för naturskyddsområden

I 21 § i naturvårdslagen (1096/1996) föreskrivs det om bestämning och utmärkning av gränserna för naturskyddsområden. Bestämmelser om bildande till fastighet av ett naturskyddsområde finns enligt 1 mom. i fastighetsbildningslagen (554/1995). Enligt 2 mom. ska naturskyddsområdet klart och tydligt märkas ut i terrängen. När det gäller vattenområden kan gränserna märkas ut endast på kartan. Miljöministeriet utfärdar närmare bestämmelser om sätten att märka ut gränserna för naturskyddsområden. När det gäller naturskyddsområden som inrättas på privatägd mark (nedan *privata naturskyddsområden*) föreskrivs det i lagens 24 § 4 mom. att bestämmelser om utmärkningen av privata naturskyddsområden finns i tillämpliga delar i 21 §. En uppgift om inrättande av ett privat naturskyddsområde ska registreras även i fastighetsdatasystemet.

Närmare bestämmelser om utmärkningen i terrängen av gränserna för naturskyddsområden finns i miljöministeriets förordning om utmärkning av gränserna för naturskyddsområden (53/2008). Enligt förordningen ska gränserna för ett naturskyddsområde i terrängen märkas ut med skyltar som placeras på trädstammar på gränslinjen eller på stolpar samt med målade märken på trädstammar eller på andra landmärken. Gränserna ska märkas ut så att man från varje skylt eller målat märke kan se följande skylt eller märke. I förordningen föreskrivs det om vissa undantag från sätten att märka ut gränserna. Om fridlysningsbestämmelserna för ett naturskyddsområde inte uppställer begränsningar för utomstående personers verksamhet, får naturskyddsområdet märkas ut i terrängen på det sätt som områdets ägare eller innehavare anser lämpligt. Bestämmelserna i 2 och 3 § i förordningen ska dock i tillämpliga delar iakttagas vid utmärkningen. Om fridlysningsbestämmelserna för två eller flera naturskyddsområden som gränsar till varandra sammanfaller när det gäller utomstående personers verksamhet, får gränsen mellan områdena märkas ut på det sätt som områdets ägare eller innehavare anser lämpligt, dock med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 2 och 3 §. Ett naturskyddsområde som är beläget på en ö ska märkas ut på ett sätt som naturskyddsområdets ägare eller innehavare anser lämpligt, dock så att skyltar placeras på platser där båtar brukar lägga till. Skyltarna kan vid behov vara vända mot båtleden.

För utmärkningen av naturskyddsområden som inrättats i områden som tillhör staten svarar områdets innehavare, dvs. Forststyrelsen. Närings-, trafik- och miljöcentralen svarar för utmärkningen av naturskyddsområden i områden som tillhör enskilda, och i beslutet om inrättande av naturskyddsområdet ingår i regel bestämmelser om detta. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har under de senaste åren låtit också sakkunniga utanför förvaltningen utföra terrängarbeten som hänför sig till utmärkning.

Det som i fastighetsbildningslagen och i fastighetsbildningsförordningen (1189/1996) föreskrivs om utmärkning i terrängen av en fastighetsgräns ska när gränsen för en fastighet märks ut i terrängen iakttagas oberoende av bestämmelserna om utmärkning i terrängen i naturvårdslagen. Enligt 185 § i fastighetsbildningslagen ska rån till en ny registerenhet bestämmas exakt och utmärkas på ett varaktigt sätt i terrängen. Enligt 2 § 1 mom. 5 punkten i fastighetsregisterlagen (392/1985) införs i fastighetsregistret som fastigheter skyddsområden som i enlighet med naturvårdslagen eller tidigare gällande lagstiftning har inrättats på områden som tillhör staten (skyddsområde). De tekniska kriterier för fastighetsbildning som ska fastställas för en skyddsområdesfastighet som bildats anges i Lantmäteriverkets anvisning. I ett område som tillhör staten införs ett naturskyddsområde i fastighetsuppgifterna och på så sätt i det kartmaterial som lantmäteriverket förvaltar, efter det att området inrättats och bildats till en skyddsområdesfastighet. Naturskyddsområden som inrättats i områden som tillhör enskilda registreras i fastighetsdatasystemet och syns i fastighetsregistret som en begränsning av användarrättigheterna efter det att beslut om att inrätta ett naturskyddsområde har fattats. Privata naturskyddsområden märks ut i terrängen endast med stöd av naturvårdslagen.

Enligt naturvårdslagens 58 § 1 mom. 1 punkten döms den som avsiktligt eller av oaktsamhet bryter mot stadganden eller bestämmelser som för att skydda naturen utfärdats i denna lag eller med stöd av den skall, om inte gärningen skall bestraffas som naturskyddsbrott, för naturskyddsförseelse till böter.

Undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden

I 24 § i naturvårdslagen föreskrivs det om inrättandet av naturskyddsområden i områden som tillhör enskilda. Privata naturskyddsområden kan inrättas även i områden som tillhör kommuner, församlingar, stiftelser, föreningar eller företag. Enligt 1 mom. kan närings-, trafik- och miljöcentralen på markägarens ansökan eller med hans samtycke inrätta ett naturskyddsområde enligt 10 § 1 mom. 3 punkten i ett område som avses i 10 § 2 mom. När det prövas om

området ska inrättas ska även andra synpunkter som gäller det allmänna bästa beaktas. Beslutet om att inrätta ett naturskyddsområde ska enligt 2 mom. i paragrafen innehålla nödvändiga bestämmelser om skydd av områdets natur och vid behov om dess skötsel. En bestämmelse i beslutet kan även förbjuda eller begränsa rätten att färdas i naturskyddsområdet eller en del av det, om detta krävs för att bevara djurlivet eller växtlivet. Beslut om att inrätta ett naturskyddsområde får inte meddelas, om inte markägaren och närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit överens om fridlysningsbestämmelserna och om ersättningar som gäller området.

Enligt 27 § 1 mom. i naturvårdslagen kan närings-, trafik- och miljöcentralen på ansökan av områdets ägare eller den som har intresse i saken eller på förslag av miljöministeriet helt eller delvis häva skyddet av ett privatägt område eller lindra fridlysningsbestämmelserna, om områdets naturvärden har minskat väsentligt eller om fridlysningen av området står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst stort allmänt intresse.

I naturvårdslagen finns inga bestämmelser om hur undantag kan göras från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden. Undantag har i praktiken baserat sig på en bestämmelse som tagits in i beslutet om inrättande av ett naturskyddsområde, och enligt vilken undantag i enskilda fall är möjligt med tillstånd av den myndighet som beslutat om skydd av området. I gamla beslut som gäller privata naturskyddsområden och som utfärdats före den gällande naturvårdslagen konstateras det att undantag från fridlysningsbestämmelserna får göras med tillstånd av statens naturskyddsinspektör.

Enligt 76 § 1 mom. i naturvårdsslagen upphävdes genom naturvårdslagen lagen om naturskydd, som utfärdades 1923 (71/1923, nedan *den gamla lagen om naturskydd*) jämte ändringar. Enligt 76 § 2 mom. förblir författningar och beslut som gäller inrättande av naturskyddsområden som inrättats innan denna lag träder i kraft gällande. Även de fridlysningsstadganden och fridlysningsbestämmelser som utfärdats med stöd av dem förblir gällande, såvida de inte ändras eller upphävs särskilt. I gamla beslut som gäller privata naturskyddsområden och som utfärdats före den gällande naturvårdslagen konstateras det att undantag från fridlysningsbestämmelserna får göras med tillstånd av statens naturskyddsinspektör.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen i en ändring (672/1991) av den gamla lagen om naturskydd beviljar länsstyrelsen undantag från fredningsbestämmelser som gäller skyddsområden vilka innan denna lag träder i kraft har inrättats genom länsstyrelsens beslut. Rätten att bevilja undantag från de gamla fredningsbestämmelserna för privata skyddsområden överfördes 1991 genom denna ikraftträdandebestämmelse från statens miljöskyddsinspektör till länsstyrelsen. År 1996 när lagen om naturskydd reformerades och blev naturvårdslagen upphävdes den gamla lagen om naturskydd, jämte ändringar. Det föreskrivs i samband med detta inte särskilt om rätten att bevilja undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata skyddsområden som inrättats innan lagens ikraftträdande, och ikraftträdandebestämmelsen från lagändringen 1991 förblev inte uttryckligen i kraft.

Förfarande för avgränsning av en föröknings- eller rastplats för flygekorrrar

Flygekorrrar är en art som nämns i bilaga II och IV (a) till rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet). Bestämmelser om skydd av de arter som avses i bilaga IV (a) till habitatdirektivet finns i direktivets artikel 12, enligt vilken medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för djurarterna, med förbud mot a) att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs, b) att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, c) att avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och d) att skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser.

Habitatdirektivet har i fråga om artikel 12 genomförts nationellt genom 38, 39 och 49 § i naturvårdslagen. Flygekorren är enligt 38 § 1 mom. en fridlyst art i Finland. Enligt 39 § i naturvårdslagen är det i fråga om individer som hör till de fridlysta djurarterna förbjudet att 1) avsiktligt döda eller fånga dem, 2) ta bon samt ägg och individer i andra utvecklingsstadier, att flytta dem eller att avsiktligt skada dem på något annat sätt, och 3) avsiktligt störa dem, i synnerhet under föröknings tiden, på viktiga rastplatser under flyttningen eller på platser som annars är viktiga under deras livscykel. Bestämmelser om flygekorror finns också i 49 § i naturvårdslagen, och enligt 1 mom. i den paragrafen är det förbjudet att förstöra och försämra platser där individer av de djurarter som nämns i bilaga IV (a) till habitatdirektivet förökar sig och rastar. Enligt 3 mom. kan närings-, trafik- och miljöcentralen i enstaka fall ge tillstånd att avvika från förbudet i 1 mom. på de grunder som nämns i artikel 16.1 i habitatdirektivet.

I 72 a § i naturvårdslagen föreskrivs det om förfarande vid anmälan om flygekorror. När närings-, trafik- och miljöcentralen har fått en anmälan enligt 14 b § i skogslagen (1093/1996) från skogscentralen ska den vidta åtgärder för att bestämma läget för en föröknings- eller rastplats för flygekorror och villkoren för tillåten skogsbehandling. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska ge sitt beslut i ärendet utan dröjsmål efter att anmälan har inkommit från skogscentralen.

Bestämmelsen togs in i lagen i samband med en ändring av naturvårdslagen (553/2004), varvid uttrycket ”klart identifierbara”, som begränsade tillämpningen av direktivet, ströks i 49 § 1 mom. Ändringen baserade sig på det övervakningsförfarande som Europeiska kommissionen hade satt i gång mot Finland och som gällde skydd av föröknings- och rastplatserna för flygekorror. Avsikten med 72 a §, som då fogades till lagen, var att säkerställa markägarens rättsskydd, och bestämmelsen hänför sig inte direkt till genomförandet av artiklarna i habitatdirektivet. Ett motsvarande förfarande för avgränsning av föröknings- och rastplatser föreskrivs inte för de andra arter som nämns i bilaga IV (a) till habitatdirektivet, och inte heller i fråga om flygekorror gäller förfarandet annan verksamhet än användning av skog.

I naturvårdslagens 53 §, som gäller statens ersättningsskyldighet, anges det att om ett i 49 § 1 mom. föreskrivet förbud orsakar fastighetsägaren eller innehavaren av en särskild rättighet betydelsefull olägenhet, har han rätt att av staten få full ersättning för denna. Ersättningsskyldighet uppkommer inte förrän ägaren med stöd av 49 § 3 mom. har ansökt om tillstånd att få avvika från förbudet och ansökan har avslagits. Om det är uppenbart att förutsättningar för beviljande av tillstånd saknas kan förrättningen för att bestämma ersättningen inledas utan tillståndsansökan. Rätten att få ersättning för olägenheter som orsakas av föröknings- eller rastplatser för flygekorror är inte kopplad till det beslut om avgränsning som avses i 72 a § i naturvårdslagen.

Enligt naturvårdslagens 58 § 3 mom., som gäller naturskyddsförseelser, döms för naturskyddsförseelse också den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet utan laglig rätt förstör eller försämrar platser där individer av de djurarter som nämns i bilaga IV (a) till habitatdirektivet förökar sig och rastar. Tröskeln för straffbarhet är således högre för överträdelser av förbudet än för andra gärningar som är straffbara som naturskyddsförseelser, eftersom oaktsamheten ska vara grov.

Förfarandet för avgränsning av föröknings- eller rastplatser för flygekorror har nära samband med regleringen av användningen av skog enligt skogslagen. Enligt skogslagen är användning av skog i huvudsak en anmälningspliktig åtgärd. Enligt 14 § i skogslagen ska markägaren, den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet eller någon som denne befullmäktigat till skogscentralen lämna in en anmälan om användning av skog inför en på behandlingsområdet planerad beståndsvårdande avverkning, förnyelseavverkning, avverkning

till följd av skogsskada och annan avverkning och om behandling av särskilt viktiga livsmiljöer som avses i 10 § 2 mom.

Anmälan om användning av skog anses ha blivit inlämnad till skogscentralen då den har inkommit till något av centralens verksamhetsställen eller när den eller motsvarande uppgifter har getts in till någon av centralens anställda. Anmälan ska kontrolleras innan åtgärden vidtas, om avverkningssättet eller behandlingsområdet förändras betydligt i förhållande till vad som uppgetts tidigare. Anmälan kan avse flera behandlingsområden. Anmälan ska ges in senast tio dagar och tidigast tre år innan avverkningen eller åtgärden inleds.

I 14 b § i skogslagen finns en specialbestämmelse som gäller förfarande vid anmälan om flygekorror. Bestämmelsen fogades till skogslagen i samband med att förfarandebestämmelsen om flygekorror togs in i 72 a § i naturvårdslagen 2004. I 14 b § i skogslagen anges följande: gäller den anmälan om användning av skog som kommit in till skogscentralen en sådan plats på vilken flygekorror förökar sig och rastar och som nämns i en handling som närings-, trafik- och miljöcentralen tillställt skogscentralen, ska skogscentralen omedelbart göra en anmälan om detta till närings-, trafik- och miljöcentralen och markägaren samt till den representant för markägaren samt den innehavare av avverkningsrätten som skogscentralen känner till.

Geografisk information om föröknings- och rastplatser för flygekorror har registrerats i data-systemet Hertta Eliölajit, som förvaltas av miljöförvaltningen, eller i närings-, trafik- och miljöcentralernas egna databaser. Den geografiska informationen överförs regelbundet till skogscentralen samt informationstjänsten MinSkog.fi som är tillgänglig för markägarna och aktörerna inom skogsbranschen.

Ett förfarande i enlighet med 14 b § i skogslagen och 72 a § i naturvårdslagen inleds när skogscentralen får en anmälan om användning av skog som gäller en föröknings- eller rastplats för flygekorror som nämns i en handling som miljöförvaltningen lämnat in. Skogscentralen meddelar genast närings-, trafik- och miljöcentralen och markägaren samt den representant för markägaren samt den innehavare av avverkningsrätten som skogscentralen känner till om ärendet. Närings-, trafik- och miljöcentralen vidtar med anledning av anmälan åtgärder för att bestämma läget för en föröknings- eller rastplats för flygekorror och villkoren för tillåten skogsbehandling. Detta görs genom att granska kvaliteten på samt noggrannheten och tidpunkten för observationsuppgifterna samt genom att bekanta sig med objektet på kartan. Det bedöms utifrån bakgrundsfakta och den planerade avverkningen om det är nödvändigt att utföra en inspektion i terrängen. Om det är fråga om beståndsvårdande avverkning eller avverkning av överståndare eller objektet redan har inspekterats t.ex. på grund av rådgivning som begärts på förhand, är en inspektion i terrängen inte alltid nödvändig.

Till inspektioner i terrängen inbjuds markägaren och den som innehar avverkningsrätten. Syftet med en inspektion i terrängen är att säkerställa huruvida det i området fortfarande finns en föröknings- eller rastplats för flygekorror som används samt att bestämma eventuella begränsningar i användningen av skog. Vid behov utarbetas det en skriftlig promemoria om inspektionen i terrängen som delges deltagarna. Efter detta bereds ett beslut i enlighet med 72 a § i vilket det antingen föreslås gränser för en föröknings- eller rastplats och vilka förbindelser som ska bevaras samt begränsningar i skogsbehandlingen, eller konstateras att det inte är fråga om en föröknings- eller rastplats som används och att användningen av skog inte behöver begränsas. Beslutet sänds mot mottagningsbevis till markägaren och den som innehar avverkningsrätten samt delges kommunen, skogscentralen, den lokala skogsvårdsföreningen, naturskyddsföreningen och naturskyddsdistrikten samt vid behov andra aktörer som ärendet gäller.

2.2 Bedömning av nuläget

Utmärkning av gränserna för naturskyddsområden

I de naturskyddsområden som tillhör staten genomförs utmärkningen i terrängen i enlighet med naturvårdslagen först efter fastighetsbildningen. Efter det att en författning utfärdats bildas ett naturskyddsområde till en fastighet i enlighet med fastighetsbildningslagen, och i samband med detta går rån upp och märks ut i terrängen. Utmärkningen i terrängen enligt naturvårdslagen av statens naturskyddsområden motsvarar i nuläget inte kraven enligt lagstiftningen. När det gäller nationalparker och naturreservat är utmärkningen i terrängen till en del över 20 år gammal och bör förnyas. Enligt Forststyrelsens bedömning uppgår behovet av att förnya nationalparkernas och naturreservatens gränser till sammanlagt över 7 000 kilometer. Utmärkningsbehovet är ännu större när det gäller andra naturskyddsområden som finns på statens mark. Av de områden som staten förvärvat för skyddsändamål kommer under de närmaste åren att inrättas cirka 700 nya naturskyddsområden. Den totala längden på den gräns för dessa skyddsområden och tidigare inrättade skyddsområden som ska märkas ut i terrängen beräknas uppgå till sammanlagt cirka 30 000 kilometer.

Det har inrättats sammanlagt nästan 10 000 privata naturskyddsområden. Typiskt för de privata naturskyddsområdena är att de är små, i genomsnitt cirka 30 hektar, och att de gäller i huvudsak endast en fastighet. Enligt uppgifterna för 2015 från närings-, trafik- och miljöcentralerna har sammanlagt cirka 4 700 privata skyddsområden märkts ut i terrängen och i genomsnitt 75 procent av utmärkningarna i terrängen är aktuella. Det finns sammanlagt cirka 5 500 privata naturskyddsområden som inte är utmärkta och deras sammanräknade gränslinje beräknas uppgå till cirka 8 000 kilometer. På grund av resursläget vid närings-, trafik- och miljöcentralerna kan utmärkningen i terrängen av de privata naturskyddsområdena inte under de närmaste åren fås att motsvara kraven enligt den gällande lagstiftningen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har numera just ingen personal som sköter operativa uppgifter, vilket innebär att utmärkningen av privata skyddsområden i praktiken måste skötas genom utläggning på entreprenad.

Att i enlighet med naturvårdslagen och miljöministeriets förordning om utmärkning av gränserna för naturskyddsområden märka ut gränser i naturskyddsområde i terrängen med hjälp av målade märken, skyltar och stolpar kostar när det gäller naturskyddsområden som tillhör staten i genomsnitt cirka 200–250 euro/km. Att märka ut privata naturskyddsområden kostar i genomsnitt 400–500 euro/km. I kostnaderna ingår utöver själva utmärkningen i terrängen även att informera markägaren om utmärkningen, att utarbeta en plan för utmärkning samt utmärkningsmaterialen. När det gäller privata naturskyddsområden är utmärkningen per objekt dyrare än när det gäller statens skyddsområden, eftersom privata skyddsområden vanligen är mindre till ytan och ofta är mindre åtkomliga.

Undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden

Undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden har i praktiken beviljats ett skyddsområdes markägare och vissa utomstående aktörer. Markägare har beviljats undantagstillstånd t.ex. för undanröjande av stormskadade träd eller farliga rötskadade träd i områden där fridlysningsbestämmelserna i övrigt förbjuder all slags skogsbehandling. Dessutom har olika konstruktioner som betjänar besökare kunnat få undantagstillstånd från byggförbud. För att de skötselplaner som ska utarbetas för privata naturskyddsområden ska kunna genomföras kan det också krävas undantag från fridlysningsbestämmelserna. Dessutom har det för skyddsområden beviljats tillstånd för forskning och inventering som gäller arterna i områdena. För naturskyddsområden som finns i skärgården har det i anslutning till uppföljningar av fågelbestånd som genomförs under fåglarnas häckningstid beviljats undantagstillstånd från förbudet mot att stiga i land. Dessutom har myndigheter som upprätthåller farleder kunnat be-

viljas tillstånd att genomföra muddring trots förbudet mot att ändra på eller gräva upp marken i ett vattenområde som hör till ett naturskyddsområde.

Efter ikraftträdandet av naturvårdslagen har lagstiftningen tolkats så att miljöministeriet i egenskap av naturskyddsinspektör har rätt att bevilja undantag när det gäller privata skyddsområden som har inrättats före 1991. När det gäller privata skyddsområden som inrättats efter 1991 har närings-, trafik- och miljöcentralen i nuläget rätt att bevilja undantag.

Det finns sammanlagt 883 gamla privata skyddsområden som har inrättats före 1991. I genomsnitt 10 ansökningar om undantag från fridlysningsbestämmelserna har årligen lämnats in till miljöministeriet i fråga om dessa gamla skyddsområden. Behandlingen av ansökningarna har årligen orsakat ministeriet en genomsnittlig arbetsmängd motsvarande 0,7 månadsverken. Att rätten att bevilja undantag delas på två olika myndigheter har orsakat oklarhet med tanke på sökandena och myndigheterna. Det vore ändamålsenligt att rätten att och förutsättningarna för att bevilja undantag är enhetliga för alla privata naturskyddsområden.

Förfarande för avgränsning av en föröknings- eller rastplats för flygekorror

Beredningen av beslut om avgränsning enligt 72 a §, som gäller föröknings- eller rastplatser för flygekorror, medför för närings-, trafik- och miljöcentralerna per beslut en arbetsmängd som motsvarar cirka 1,5 - 3 dagsverken. År 2014 var närings-, trafik- och miljöcentralernas sammanräknade arbetsinsats för denna uppgift cirka 4,5 årsverken. Den inspektion i terrängen som beredningen av beslut om avgränsning i regel kräver medför dessutom resekostnader och andra kostnader.

De beslut om avgränsning som närings-, trafik- och miljöcentralerna fattat har under den tid bestämmelsen varit i kraft gällt sammanlagt uppskattningsvis 1 - 2 procent av flygekorrorerna i Finland, och en ännu mindre andel av artens alla föröknings- och rastplatser. År 2014 fattade närings-, trafik- och miljöcentralerna sammanlagt 512 beslut om avgränsning, och 2013 fattades sammanlagt 477 beslut. År 2014 var mer än 60 procent av besluten som fattades sådana där användningen av skog inte behövde begränsas från den plan som lades fram i anmälan.

År 2014 har Finlands skogscentral gjort 722 anmälningar enligt 14 b § i skogslagen om att en anmälan om användning av skog gäller en föröknings- eller rastplats för flygekorror. År 2013 gjordes 668 motsvarande anmälningar. Under den tid bestämmelsen varit i kraft har mindre än en procent av alla anmälningar om användning av skog som inkommit till skogscentralen gällt sådana föröknings- eller rastplatser för flygekorror som närings-, trafik- och miljöcentralen meddelat skogscentralen om.

Enligt 72 a § i naturvårdslagen ska närings-, trafik- och miljöcentralen ge sitt beslut utan dröjsmål, och i förarbetet till lagen har som mål nämnts en behandlingstid på 30 dagar. Det är i praktiken inte möjligt att utfärda ett beslut inom denna tid. Enligt högsta förvaltningsdomstolens rättspraxis (avgörande 30.12.2011, liggare 3984) ska när ett beslut bereds förfarandena enligt 6 kap. i förvaltningslagen (434/2003) iakttas vid utredning av ärenden och hörande av parter. När det gäller den totala längden på ett förfarande ska dessutom besvärstiden på 30 dygn för ett avgränsningsbeslut samt tiden för ett eventuellt fullföljdsförfarande beaktas.

År 2006 beräknades flygekorrbeståndet i Finland uppgå till cirka 143 000 honor, dvs. cirka 286 000 individer, av vilka alla har flera föröknings- och rastplatser inom sitt levnadsområde. Av dessa platser har endast en liten del omfattats av förfarandet för avgränsning och i förhållande till flygekorrbeståndets storlek har endast mycket få föröknings- och rastplatser avgränsats genom ett myndighetsbeslut. På basis av uppföljningen uppvisar flygekorrbeståndet som helhet en tillbakagång, men det finns också stora lokala skillnader i beståndstätheten samt ut-

vecklingsriktningen. Förfarandet för avgränsning av föröknings- eller rastplatser beräknas inte ha någon betydelse för utvecklingen av artbeståndet, utan på det inverkar framför allt mer omfattande ändringar av landskapet.

I den senaste bedömningen av hotade arter som gjordes 2010 bedömdes flygekorren vara hotad på grund av att beståndet hade minskat. Bedömningen av hotade arter håller när det gäller däggdjur på att uppdateras och en ny bedömning blir klar i början av 2016. I rapporten om genomförandet av EU:s habitatdirektiv från 2007–2012 bedömdes skyddsnivån för flygekorren vara ogynnsam. Bedömningen baserade sig på såväl utvecklingen av beståndet, ändringarna i livsmiljön som utsikterna under den närmaste framtiden, som var ogynnsamma. När det gällde bidragande faktorer i bedömningen bedömdes artens utbredning vara gynnsam.

Det är enligt lag förbjudet att förstöra eller försämra föröknings- eller rastplatser oberoende av beslut om avgränsning. Förfarandet för avgränsning omfattar endast de föröknings- och rastplatser som det finns uppgifter om i miljöförvaltningens datasystem och som en anmälan om användning av skog gäller. Enligt lag ska trots detta också andra föröknings- och rastplatser som markägaren eller den som innehar avverkningsrätten känner till eller har observerat bevaras. I nuläget har det i miljöförvaltningens system Hertta Eliölajit registrerats cirka 21 500 existerande platser där flygekorror observerats, och alla dessa platser är inte föröknings- eller rastplatser. Föröknings- eller rastplatsernas läge ändras med tiden också på naturlig väg, vilket efter hand innebär att de registrerade uppgifternas exakthet och tillförlitlighet försämras.

Effekten av förfarandet för avgränsning har försämrats utöver av dess ringa omfattning även av faktumet att en avgränsning är områdes- och tidsmässigt bunden till en anmälan om användning av skog, och att den naturliga variationen i artens förekomst inte i tillräcklig grad kan beaktas genom förfarandet. Det praktiska genomförandet av förfarandet för avgränsning försvåras dessutom av hur årstiden och väderförhållandena inverkar på artens observerbarhet. Besluten som gäller fastställande av en föröknings- eller rastplats har kunnat leda till rättgångar som pågår i årtal, och under denna tid har flygekorren de facto redan helt eller delvis flyttat till ett annat område. Med beaktande av avgränsningsförfarandets faktiska effekt på skyddsnivån för flygekorror, belastar förfarandet oproportionerligt mycket närings-, trafik- och miljöcentralens personal som arbetar med artskydd, och minskar således resurserna för andra uppgifter. Skyddet av flygekorror i ett skogsanvändningsobjekt har inte heller slutgiltigt kunnat avgöras genom ett beslut enligt 72 a § i naturvårdslagen, eftersom förbudet enligt 49 § gäller oberoende av beslutet.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Propositionens huvudsakliga syfte är att anpassa närings-, trafik- och miljöcentralernas lagstadgade uppgifter till de tillgängliga personalresurserna utan att naturskyddets myndighetsuppgifter blir mindre effektiva. Målet är i enlighet med regeringsprogrammet också att avveckla onödig reglering och att den administrativa bördan ska bli lättare.

Syftet med förslaget som gäller utmärkningen av gränserna för naturskyddsområden är att särskilt för närings-, trafik- och miljöcentralernas del underlätta och minska myndighetsarbetet i anslutning till utmärkningen i terrängen av naturskyddsområden. Även behoven av att märka ut nya naturskyddsområden som inrättas i områden som tillhör staten och att förnya gamla utmärkningar kommer att medföra betydande merkostnader för staten under de närmaste åren. I samband med att kraven på utmärkningen i terrängen mildras ska specialbehoven i anslutning till användningen av naturskyddsområden och skyddsmålen beaktas även i fortsättningen. När det gäller nationalparker och naturreservat ändras inte kraven på hur de märks ut i terrängen. Utmärkningen i terrängen av andra statsägda och privata naturskyddsområden slopas i en del av områdena.

Undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden och rätten att bevilja undantag förtydligas. I nuläget har miljöministeriet rätt att bevilja undantag när det gäller gamla privata skyddsområden. Inom statsrådet har utvecklingen under de senaste åren gått i riktning mot att myndighetsuppgifter överförs från ministerienivå till den lägre förvaltningen. Förslaget syftar till att rätten att bevilja undantag ska koncentreras till regionalförvaltningen när det gäller alla privata skyddsområden, vilket motsvarar den allmänna utvecklingen. Samtidigt fogas till lagen en bestämmelse som gäller förutsättningarna för undantag.

Det förfarande för avgränsning av föröknings- och rastplatser för flygekorror i anslutning till skogsbehandling som avses i 72 a § i naturvårdslagen slopas. Förbudet mot att förstöra eller försämra föröknings- eller rastplatser för flygekorror gäller enligt 49 § 1 mom. i naturvårdslagen trots ett beslut om avgränsning, vilket innebär att förslaget inte har några direkta konsekvenser för skyldigheterna att skydda arten eller för artens skyddsnivå. Närings-, trafik- och miljöcentralen är även i fortsättningen skyldig att erbjuda rådgivning i ett ärende.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till ändring av utmärkningen i terrängen av naturskyddsområden har inga konsekvenser för företagens eller enskildas ekonomiska ställning. Förslaget kan ha indirekta positiva ekonomiska konsekvenser för företagen, om utmärkningen i terrängen läggs ut på sakkunniga utanför förvaltningen.

Förslaget som gäller undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata skyddsområden beräknas inte ha några ekonomiska konsekvenser för medborgarna eller företagen, eftersom ändringen i praktiken gäller endast överföring av myndigheternas behörighet. Förutsättningarna för att ansöka om undantag och för att beviljas undantag förtydligas när det i lag föreskrivs om ärendet.

Slopandet av förfarandet för avgränsning av föröknings- eller rastplatser för flygekorror beräknas inte ha några direkta ekonomiska konsekvenser för enskilda markägare eller företag. Förbudet mot att förstöra eller försämra en föröknings- eller rastplats är lagstadgat och gäller på samma sätt som i nuläget. Också ersättningsbestämmelsen i naturvårdslagen kvarstår oförändrad, dvs. det är även i fortsättningen möjligt att få full ersättning av staten för de betydande olägenheter som förbudet orsakar.

Arbetsmängden för den instans som svarar för användningen av skog kan i någon mån öka. Att föröknings- eller rastplatser för flygekorror bevaras i ett skogsanvändningsobjekt ska beaktas i det inledande skedet av planeringen av avverkningsplaneringen särskilt i situationer där skogsanvändningsobjektet är föremål för flera utmärkningar av föröknings- eller rastplatser. Att förfarandet för avgränsning slopas kan dock snabba upp genomförandet av en avverkning, i och med att närings-, trafik- och miljöcentralens beslut inte behöver inväntas. Slopandet av beslutsförfarandet kan också minska antalet inspektioner i terrängen på ett avverkningsobjekt, vilket kan innebära besparingar för aktörerna inom skogsbranschen och markägarna.

Slopandet av beslutsförfarandet kan åtminstone i början öka markägarnas intresse för att ansöka om ersättning enligt 53 § i naturvårdslagen för betydelsefull olägenhet som orsakas av förbudet mot att försämra eller förstöra en föröknings- eller rastplats för flygekorror. De ekonomiska konsekvenserna för staten beräknas dock bli tämligen ringa. Under den tid lagen har varit i kraft har det från och med 2004 betalats ersättning endast i enskilda fall och ersättningsarnas storlek har sammanlagt uppgått till några tio tusentals euro.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Genom förslaget till ändring av utmärkningen i terrängen av naturskyddsområden minskas myndighetsuppgifterna, eftersom utmärkningen i terrängen slopas helt i en del av naturskyddsområdena. När det gäller andra statsägda naturskyddsområden innebär ändringen att de kända behoven av utmärkning i terrängen sjunker till cirka en femtedel, dvs. av de nuvarande de nuvarande cirka 30 000 kilometrarna till cirka 6 000 kilometer. Utmärkningen i terrängen av skyddsområden som finns i områden som tillhör staten orsakar en kostnad på i genomsnitt cirka 250 euro per kilometer. Till följd av ändringen kan besparingen i kostnaderna för utmärkning uppgå till nästan sex miljoner euro.

När det gäller privata naturskyddsområden innebär ändringsförslaget att behovet av utmärkning av skyddsområden sjunker till cirka en tiondel av de nuvarande cirka 8 000 kilometrarna, dvs. till mindre än 800 kilometer. Utmärkningen i terrängen av privata naturskyddsområden orsakar en kostnad på i genomsnitt 400 - 500 euro per kilometer. Besparingen i kostnaderna för utmärkning kan således uppgå till nästan tre miljoner euro när det gäller privata naturskyddsområden. En bedömning av de exakta konsekvenserna försvåras av att situationen när det gäller utmärkning varierar mycket inom de olika närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden. En del av centralerna har kunnat hålla utmärkningen i terrängen uppdaterad med stöd av separat projektfinansiering, medan en del har varit tvungna att på grund av brist på resurser nästan helt låta bli att uppdatera utmärkningen. Nuläget, där verkställigheten av lagen inte kan genomföras i praktiken, är inte önskvärt. Den föreslagna ändringen innebär att myndighetskostnaderna minskar även i framtiden, när det blir aktuellt att förnya utmärkningen i terrängen av gamla skyddsområden.

Förslaget om undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata skyddsområden syftar när det gäller naturskyddsområden som inrättats före 1991 till att behörigheten ska överföras från miljöministeriet till närings-, trafik- och miljöcentralerna. Detta innebär vid miljöministeriet en minskning som motsvarar en arbetsmängd på cirka 0,7 månadsverken. Denna arbetsmängd fördelas i fortsättningen på de regionala närings-, trafik- och miljöcentralerna enligt antalet ansökningar om undantag från fridlysningsbestämmelserna för naturskyddsområden som finns inom centralernas verksamhetsområden. Med beaktande av att närings-, trafik- och miljöcentralerna redan nu har motsvarande uppgift när det gäller privata naturskyddsområden som inrättats senare, är uppgiften inte ny och ökningen av arbetsmängden för enskilda närings-, trafik- och miljöcentraler är sannolikt ringa.

Att beslut om avgränsning av föröknings- eller rastplatser för flygekorrar slopas innebär att de administrativa förfarandena samt närings-, trafik- och miljöcentralernas arbetsmängd i förhållande till användningen av skog minskar. Vid närings-, trafik- och miljöcentralerna har det under de senaste åren för beslut om avgränsning årligen använts personalresurser som motsvarar cirka 4,5 årsverken. Förslagets totala konsekvenser för myndigheternas arbetsmängd blir åtminstone i början mindre än detta, eftersom närings-, trafik- och miljöcentralerna fortfarande är skyldiga att ge råd om hur föröknings- eller rastplatser ska beaktas i områden som används för skogsbruk. Dessutom ska det satsas mer på tillgängligheten, exaktheten och aktualiteten i fråga om geografisk information som gäller föröknings- och rastplatser.

Ändringen beräknas till en början öka närings-, trafik- och miljöcentralernas rådgivningsuppgifter. Behovet av rådgivning och inspektioner i terrängen minskar sannolikt gradvis, i takt med att kunnandet bland aktörerna inom skogsbranschen ökar och verksamhetssätten etableras. Ändringen kan dock även innebära att närings-, trafik- och miljöcentralernas arbetsmängd ökar när det gäller tillsynen i efterhand. Den största minskningen i arbetsmängden vid närings-, trafik- och miljöcentralerna följer av att det inte längre fattas förvaltningsbeslut om villkoren för tillåten skogsbehandling. Detta beräknas på lång sikt innebära att arbetsmängden halveras.

Förslaget beräknas till en början kunna påverka även polisens och åklagarens arbetsmängd om tyngdpunkten i myndighetstillsynen flyttas från förhandstillsyn till tillsyn i efterhand.

Skogscentralens anmälningsskyldighet enligt 14 b § i skogslagen kvarstår oförändrad, vilket innebär att propositionen inte har några direkta konsekvenser för skogscentralens arbetsmängd. Att behov av rådgivning ökar genast efter lagändringen kan också leda till att den rådgivning som skogscentralen ger ökar. För att säkerställa att aktuell geografisk information finns tillgänglig krävs det dessutom att praxis för dataöverföring utvecklas.

4.3 Konsekvenser för miljön

Förslaget som gäller utmärkning i terrängen av naturskyddsområden har inga direkta konsekvenser för miljön. När det gäller andra statsägda naturskyddsområden och privata naturskyddsområden kan slopandet av utmärkningen i terrängen av områdenas gränser i vissa situationer indirekt medföra en ökad risk för att ett områdes skyddsvärden försämras till följd av att ett områdes gränser inte är utmärkta i terrängen. Konsekvenserna är sannolikt ringa i praktiken, eftersom största delen av de åtgärder som är förbjudna i skyddsområdena i vilket fall som helst kräver tillstånd av markägaren. Begränsningar som gäller rätten att färdas eller stiga i land ska i fortsättningen alltid märkas ut i terrängen.

Förslaget som gäller undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata skyddsområden har inga direkta konsekvenser för miljön. En förutsättning för undantag ska enligt förslaget vara kravet på att de syften för vilka området inrättades inte äventyras och detta säkerställer bättre än i nuläget att undantag inte medför negativa konsekvenser för miljön.

Ändringsförslaget som gäller flygekorror beräknas inte ha några direkta konsekvenser för miljön, eftersom förbudet mot att förstöra eller försämra föröknings- och rastplatser för flygekorror kvarstår oförändrat och platserna även i fortsättningen ska bevaras i samband med skogsbehandling. Förslaget kan på lång sikt ha positiva konsekvenser för miljön, eftersom aktörernas frivilliga ansvar för att bevara artens föröknings- och rastplatser betonas och myndigheternas resurser i större utsträckning kan riktas till att uppdatera och utöka uppgifterna om flygekorror. I och med ändringen beaktas flygekorren även i ett tidigare skede vid planeringen av avverkningar. Ändringen kan tillsammans med de olika sätten att odla skog som skogslagen möjliggör medföra att skogsägarnas inställning till arten blir mer positiv, och på så sätt främja att livsmiljöer som är gynnsamma för flygekorror i större utsträckning än i nuläget bildas och bevaras också i miljöer där det finns föröknings- eller rastplatser.

Förslaget till ändring kan dock även ha negativa konsekvenser för bevarandet av föröknings- eller rastplatser, om inte en god tillgång till rådgivning och information om platser där flygekorror observerats säkerställs. För att undvika negativa konsekvenserna ska det med hjälp av information och utbildning ses till att markägarna och aktörerna är medvetna om sin utredningsskyldighet och redan i det skede då avverkningar planeras kan kontrollera områdets uppgifter om flygekorror t.ex. i informationstjänsten MinSkog.fi, bedöma situationen i terrängen och vid behov be om råd.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Förslaget om att det till lagen ska fogas en bestämmelse om undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata skyddsområden innebär i praktiken att besvärsrätten för de samman slutningar som främjar naturvärden eller miljövärden och som avses i 61 § 3 mom. i naturvårdslagen utvidgas till undantagsbeslut som fattas med stöd av bestämmelsen. Att beslut om avgränsning som gäller flygekorror slopas innebär på motsvarande sätt att beslut om en anmälan om användning av skog i fortsättningen inte kan överklagas i fråga om läget för förök-

nings- eller rastplatser för flygekorror och villkoren för tillåten skogsbehandling. Till denna del minskar även de nämnda sammanslutningarnas möjligheter att påverka.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag. I fråga om ändringsförslaget som gäller flygekorror har beredningen skett i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet. Under beredningen av detta förslag har följande aktörer hörts: Suomen metsäkeskus - Finlands skogscentral, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund r.y., Svenska lantbrukproducenternas centralförbund SLC rf, Skogsindustrin rf, Luonto-Liitto ry, Natur och Miljö rf, Finlands naturskyddsförbund rf och WWF Finland. I beredningen av ändringsförslaget som gäller utmärkningen av naturskyddsområden har deltagit sakkunniga från närings-, trafik- och miljöcentralerna samt Forststyrelsen. Det har ordnats ett presentations- och diskussionsmöte om propositionen. Utlåtande om propositionen har lämnats av följande remissinstanser: jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Österbotten, Tavastland, Sydöstra Finland, Kajanaland, Birkaland, Norra Karelen, Norra Österbotten, Norra Savolax och Nyland, Högsta förvaltningsdomstolen, Lantmäteriverket, Forststyrelsen, Naturresursinstitutet, Naturhistoriska centralmuseet LUOMUS, Suomen metsäkeskus - Finlands skogscentral, Finlands Kommunförbund, Riksåklagarämbetet, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund r.y., Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f., Skogsindustrin rf, Infra rf, Birdlife Finland rf, Natur och Miljö, Finlands naturskyddsförbund rf, WWF Finland, Luonnonsuojeluliitto Tapio, Suomen Latu ry, dr i adm. vetensk. Nina V. Nygren vid Tammerfors universitet och forskarstuderandena FM Sanna Mäkeläinen och FM Maarit Jokinen vid Helsingfors universitet samt doktorand Jussi Airaksinen vid Östra Finlands universitet.

Största delen av remissinstanserna understöder att det beslut som gäller avgränsning av förökings- och rastplatser för flygekorror slopas. Naturskyddsorganisationerna och huvuddelen av de forskare som lämnat ett utlåtande motsätter sig ändringen, men anser å andra sidan inte heller att det nuvarande avgränsningsförfarandet fungerar med tanke på skyddet av arten. Även Skogsindustrin förhåller sig avvaktande till förslaget. Motiveringen till propositionen har preciserats på basis av utlåtandena.

De ändringsförslag som gäller utmärkning i terrängen av naturskyddsområden har understötts i stor utsträckning. Förslaget om utmärkning har på basis av justitieministeriets utlåtande preciserats och till den straffbestämmelse som gäller naturskyddsförseelser har det i anslutning till utmärkning fogats en begränsningsbestämmelse om att slå läger och parkering av motor-drivna fordon. Förslaget om undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden understöddes. Förslagets ordalydelse har preciserats ytterligare.

6 Samband med andra propositioner

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 48 kap. i strafflagen (39/1889) och till vissa lagar som har samband med den (RP 55/2015 rd) är under behandling i riksdagen. I propositionen föreslås det att 58 § 1 mom. i naturvårdslagen ändras.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

21 §. *Bestämning och utmärkning av gränserna för naturskyddsområden.* Naturvårdslagens 21 § 2 mom. ändras så att kraven på utmärkningen i terrängen av naturskyddsområden mildras. Dessutom föreskrivs det om möjligheten att lägga ut utmärkningen i terrängen på entreprenad till sakkunniga utanför förvaltningen.

I fråga om nationalparker eller naturreservat ska gränserna för området och förbud eller begränsningar som med stöd av 18 § 2 mom. gäller området även i fortsättningen klart och tydligt märkas ut i terrängen i enlighet med gällande praxis. Ett av syftena med att inrätta nationalparker är ett områdes betydelse som allmän natursevärdhet, att öka naturkännedomen eller intresset för naturen. Nationalparkerna används i betydande grad för rekreation och utmärkningen i terrängen av områdena tjänar utöver skyddet av ett områdes naturvärden också användarnas behov. Syftet med att inrätta naturreservat är att säkra den naturliga utvecklingen av ett område. Syftet kan också vara vetenskaplig forskning eller undervisning. I naturreservat är rätten att färdas och annan aktivitet begränsad i större utsträckning än i andra skyddsområden. För att trygga syftena med att inrätta naturreservat är det nödvändigt att även i fortsättningen klart och tydligt märka ut områdena i terrängen.

När det gäller övriga statsägda naturskyddsområden och privata naturskyddsområden ska utmärkningen i terrängen slopas i en del av områdena. Bestämmelserna i 21 § i den gällande lagen gäller enligt 24 § 4 mom. även privatägda naturskyddsområden. Enligt förslaget ska övriga naturskyddsområden märkas ut i terrängen i enlighet med gällande praxis, om området omfattas av ett förbud eller en begränsning som gäller att färdas eller stiga i land och som baserar sig på beslutet om att inrätta området eller ordningsstadgan för området. I sådana områden märks i terrängen ut både de yttre gränserna för ett område och det område som begränsningen eller förbudet gäller.

Eftersom det enligt 36 § är förbjudet att sätta upp skyltar med förbud som begränsar allemansrätten och för vars uppsättande det inte finns någon lagstadgad grund, ska det i lagen föreskrivas om möjligheten att i terrängen märka ut också andra naturskyddsområden än sådana som omfattas av utmärkningsskyldigheten samt förbud eller begränsningar som gäller området. Bestämmelsen gör det möjligt att på frivilliga grunder märka ut området, om utmärkningen tjänar rekreationen i området. På motsvarande sätt möjliggör bestämmelsen att märken som gäller andra förbud eller begränsningar som avses i 18 § 2 mom. sätts upp i ett naturskyddsområde, såsom en skylt som förbjuder att slå läger, göra upp eld eller att jaga. När det gäller vattenområden kvarstår den gällande bestämmelsen, dvs. områden kan även i fortsättningen märkas ut endast på kartan.

I en situation där överträdelser av fridlysningsbestämmelserna för ett naturskyddsområde misstänks kan ägaren till ett privat skyddsområde, den som innehar nyttjanderätten eller dennes företrädare eller någon som handlar för dennes räkning vanligen inte åberopa förbudsvillfarelse enligt 4 kap. 2 § i strafflagen, trots att skyddsområdet inte har märkts ut i terrängen. Betydelsen av skyldigheten att vara omsorgsfull t.ex. i fråga om drivning eller jord- och vattenbyggen ökar när det gäller skyddsområden som inte märks ut. Aktörerna ska ta reda på vilka fridlysningsbestämmelser som eventuellt gäller området. Ändringen har i regel inte samma inverkan på verksamhet inom ramen för allemansrätten.

Enligt förslaget ska utmärkningen i terrängen genom avtal kunna anförtros en privat sakkunnig som har sådan kompetens som krävs för uppgiften. I praktiken förutsätter uppgiften lant-

mäteriyrkesexamen eller motsvarande yrkesexamen och erfarenhet av motsvarande uppgifter. Uppgiften kan inte anförtros en privat sakkunnig, om utmärkningen i terrängen av gränserna för ett område kräver tolkning av en författning eller ett beslut som gäller inrättandet. Detta avser situationer där gränsens läge i terrängen inte entydigt kan bestämmas utgående från den karta som utgör bilaga till en författning eller ett beslut. I dessa fall ska myndigheten fastställa gränsens läge i terrängen eller vid behov justera beslutet om inrättande av ett skyddsområde så att beslutet motsvarar gränsens faktiska läge.

I avtalet mellan myndigheten och den privata sakkunniga avtalas om uppgiftens innehåll och andra angelägenheter som är nödvändiga med tanke på skötseln av uppgiften. I praktiken bereder den sakkunniga en genomförandeplan som ska godkännas av myndigheten och i vilken sätten att märka ut respektive skyddsområde och de material som används vid utmärkningen specificeras. Myndigheten övervakar den privata sakkunniga när denna utför sina uppgifter. På den sakkunniga tillämpas i denna uppgift bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar, eftersom uppgiften innebär utövande av offentlig makt. En persons straffrättsliga ansvar i uppgiften kunde i praktiken basera sig på 40 kap. 11 § 5 punkten enligt vilken med person som utövar offentlig makt avses den som med stöd av lag eller förordning i sin uppgift reellt ingriper i någon annans intressen eller rättigheter. Bestämmelser om den sakkunnigas skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Närmare bestämmelser om sätten att märka ut gränserna för och de förbud och begränsningar som gäller ett område samt om de märken som ska användas vid utmärkningen ska utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Bestämmelser om hur skyltarna och de målade märkena som placeras ut i terrängen ska se ut och hur de ska placeras utfärdas genom förordning.

De föreslagna bestämmelserna om utmärkningen av naturskyddsområden ersätter när de trätt i kraft också de bestämmelser om utmärkning som finns i fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden som redan inrättats samt när det gäller gamla statsägda naturskyddsområden de specialbestämmelser om utmärkning som eventuellt finns i författningarna om inrättande.

24 §. Inrättandet av naturskyddsområden. I 24 § 1 mom. görs en författningsteknisk ändring genom vilken en bestämmelse från det gällande 2 mom. överförs till 1 mom. Enligt bestämmelsen får beslut om att inrätta ett naturskyddsområde inte meddelas, om inte markägaren och närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit överens om fridlysningsbestämmelserna och om ersättningar som gäller området. Efter denna överföring finns alla förutsättningar för inrättande av ett naturskyddsområde som inrättas på ansökan eller med samtycke av markägaren i 1 mom. Det gällande 2 mom. preciseras dessutom så att det i fråga om ett förbud eller en begränsning som gäller rätten att färdas hänvisas till de förbud och begränsningar som gäller rätten att färdas, slå läger, stiga i land eller att hålla båt, fartyg eller annat fordon och som avses i 18 § 2 mom.

Till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket det i lagen föreskrivs om möjligheten att avvika från fridlysningsbestämmelserna för ett skyddsområde. Bestämmelser om möjligheten till undantag finns i nuläget i de fridlysningsbestämmelser för områdena som ingår i besluten om att inrätta naturskyddsområdena. Undantag från fridlysningsbestämmelserna kan i enskilda fall göras, om undantaget inte äventyrar de syften för vilka området inrättades och det är nödvändigt med tanke på skötseln och användningen av området eller för forskning.

I praktiken har motsvarande förutsättningar för undantag tillämpats också i nuläget när undantag beviljas. I enlighet med den kvalitetsanvisning som används inom miljöförvaltningen har i de nyaste fridlysningsbesluten tagits in förutsättningar för undantag med motsvarande innehåll. Bestämmelsen ändrar till denna del inte gällande praxis. De föreslagna förutsättningarna

för undantag motsvarar de förutsättningar under vilka undantag från fridlysningsbestämmelserna för statens naturskyddsområden får göras enligt 14 och 15 § i naturvårdslagen. Om ett privat naturskyddsområde hör till nätverket Natura 2000, ska när undantag övervägs dessutom iakttas vad som föreskrivs i 65 och 66 § i naturvårdslagen. På undantag från fridlysningsbestämmelser för privata skyddsområden som har inrättats före lagens ikraftträdande tillämpas efter ändringen det nya 4 mom. i stället för de fridlysningsbestämmelser som ingår i besluten om att inrätta områdena.

Undantag från fridlysningsbestämmelserna beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen. Närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet kommer genom denna ändring att gälla även gamla naturskyddsområden som inrättats genom beslut som fattats före naturvårdslagens ikraftträdande. Närings-, trafik- och miljöcentralerna svarar i nuläget för tillstånden att bevilja undantag från fridlysningsbestämmelserna för nya privata skyddsområden, så centralerna har den kompetens som krävs för uppgiften. Det är med tanke på förfarandenas smidighet, likabehandlingen av aktörerna och tydligheten i fråga om myndigheternas behörighet ändamålsenligt att närings-, trafik- och miljöcentralen i alla situationer har behörighet i frågor som gäller undantag från fridlysningsbestämmelserna. Bestämmelsen om undantag gäller med stöd av 24 § 3 mom. även privatägda naturskyddsområden som inrättats utan markägarens samtycke.

58 §. Straff. Avgränsning av den straffbestämmelse som gäller naturskyddsförseelser behövs på grund av att kraven på utmärkningen av naturskyddsområden enligt 21 § görs mindre stränga. Till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket som naturskyddsförseelse inte betraktas att slå läger i terrängen eller att stanna eller parkera ett motordrivet fordon i terrängen i omedelbar närhet av en väg i strid med ett förbud eller en begränsning som meddelats med stöd av 18 eller 24 §, om förbudet eller begränsningen inte klart och tydligt har märkts ut i terrängen. I fortsättningen behöver övriga naturskyddsområden inte märkas ut i terrängen, fastän rätten att slå läger eller färdas med motordrivna fordon är begränsad i dem.

Att slå läger är i regel tillåtet med stöd av allemansrätten i områden där det är tillåtet att färdas. Med stöd av fridlysningsbestämmelser för naturskyddsområden har det varit möjligt att begränsa rätten att slå läger. Om ett förbud eller en begränsning inte har märkts ut i terrängen, kan straff för naturskyddsförseelser inte anses motiverat. Det är möjligt att genom administrativa åtgärder ingripa i att det slås läger i strid med fridlysningsbestämmelserna.

Enligt 4 § i terrängtrafiklagen (1710/1995) är det i princip förbjudet att utan markägarens eller markinnehavarens tillstånd färdas med, stanna eller parkera motordrivna fordon på markområden i terräng. Enligt 4 § 2 mom. 8 punkten behövs tillstånd inte för motordrivna fordon att stanna och parkera utanför en tätort i omedelbar närhet av en väg, om detta är nödvändigt för att parkeringen ska kunna ske tryggt och det inte medför oskäligen olägenhet för områdets ägare eller innehavare. När en person bryter mot fridlysningsbestämmelser som gäller i ett naturskyddsområde och som förbjuder terrängtrafik genom att parkera ett fordon i terrängen i närhet av en väg kan det inte anses motiverat att straff för naturskyddsförseelse döms ut om de begränsningar som gäller området inte har märkts ut i terrängen. Om parkering i terrängen strider mot det som föreskrivs i terrängtrafiklagen kan för parkeringen dock föreläggas parkeringsbot i enlighet med 26 § i terrängtrafiklagen eller straff dömas ut för terrängtrafikförseelse enligt 25 § i terrängtrafiklagen.

72 a §. Förfarande vid anmälan om flygekorrar. Paragrafen upphävs. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska i fortsättningen inte längre fatta förvaltningsbeslut för att bestämma läget för en föröknings- eller rastplats för flygekorrar och villkoren för tillåten skogsbehandling. I fråga om skogsbehandling liksom även annan markanvändning gäller efter ändringen fortfarande förbudet att förstöra och försämra föröknings- och rastplatser för flygekorrar enligt 49 §.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har fortfarande rådgivningsskyldighet när det gäller iakttagande av förbudet mot att försämra eller förstöra föröknings- eller rastplatser för flygekorrar, liksom för andra arter enligt bilaga IV (a) till habitatdirektivet. Rådgivningen kan vid behov också i fortsättningen även innebära att i terrängen fastställa var föröknings- eller rastplatser är belägna. Principerna för god förvaltning kräver att rådgivning ges inom rimlig tid. När det gäller rådgivning ska således även i fortsättningen det tidsmässiga målet på 30 dagar eftersträvas, om det är möjligt med tanke på terrängförhållandena. Att föröknings- och rastplatser har beaktats följs vid behov upp genom sådan tillsyn i efterhand som baserar sig på urval.

Som stöd för beaktandet av föröknings- och rastplatser för flygekorrar ska rådgivnings- och utbildningsmaterial som gäller skogsbehandling som bevarar föröknings- och rastplatser för flygekorrar utarbetas i samarbete med aktörerna inom skogsbranschen, miljö- och skogsmyndigheterna samt andra sakkunniga. Dessutom ska den myndighetsanvisning som gäller närings-, trafik- och miljöcentralerna och skogscentralen reformeras till behövliga delar.

Att förfarandet för avgränsning slopas betonar det ansvar som markägaren, den som innehar avverkningsrätten och den aktör som svarar för drivningen har för att 49 § i naturvårdslagen följs. Aktörernas omsorgsplikt innefattar att säkerställa att skogsbehandlingen inte förstör eller försämrar föröknings- och rastplatser för flygekorrar.

De resurser vid närings-, trafik- och miljöcentralerna som frigörs från förfarandet för avgränsning ska utöver till rådgivning även användas till att förbättra kvaliteten och aktualiteten i fråga om de uppgifter om föröknings- och rastplatser för flygekorrar som finns i datasystemet Hertta Eliölajit samt uppgifternas fullständighet. Skogscentralens skyldighet enligt 14 b § i skogslagen att göra en anmälan till närings-, trafik- och miljöcentralen, markägaren och den innehavare av avverkningsrätten som skogscentralen känner till kvarstår. Avsikten är att datasystemet på lång sikt ska utvecklas och miljöuppgifterna digitaliseras så att uppgifterna överförs automatiskt mellan olika myndigheter, utan manuellt arbete eller dröjsmål.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt det föreslagna 21 § 5 mom. utfärdas närmare bestämmelser om sätten att märka ut gränserna för naturskyddsområden och de symboler som används vid utmärkningen genom förordning av miljöministeriet.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 april 2016. Ärenden enligt 72 a § som är anhängiga vid en närings-, trafik- och miljöcentral eller en domstol när denna lag träder i kraft avskrivs.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Av bestämmelserna i lagförslaget är 21 § 3–5 mom. och 24 § 4 mom. av betydelse ur författningsrättslig synpunkt. De ska granskas i förhållande till 2 § 3 mom., 80 § och 124 § i grundlagen.

Utövning av offentlig makt ska bygga på lag

Det föreslagna 24 § 4 mom. där det föreskrivs om undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden är av betydelse med tanke på 2 § 3 mom. i grundlagen. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Utövningen av offentlig makt ska således ha en grund för behörighet som härleds till en lag som stiftats av riksdagen. En myndighet kan inte heller i lag

ges obegränsad behörighet att bevilja undantag från bestämmelserna i lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

Möjligheten att avvika från fridlysningsbestämmelserna för ett privat naturskyddsområde har hittills baserat sig på en bestämmelse i beslutet om att inrätta naturskyddsområdet. Bestämmelser om inrättande av ett privat naturskyddsområde finns i den gällande lagen och i den gamla lagen om naturskydd, som föregick den gällande lagen. Enligt lagen ska beslutet innehålla nödvändiga bestämmelser om skydd av området och om dess skötsel. Rätten att bevilja undantag från fridlysningsbestämmelserna har ingått i fridlysningsbestämmelserna och har således också hittills härletts till bestämmelser i lag. Genom det föreslagna 24 § 4 mom. preciseras lagstiftningen till denna del. Rätten att bevilja undantag enligt lagförslaget är inte heller obegränsad, eftersom det i lagen föreskrivs om på vilka grunder en myndighets prövning begränsas. Förutsättningarna för undantag motsvarar när det gäller statens naturskyddsområden de förutsättningar för undantag som anges i lag, och har i praktiken iakttagits vid undantag från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden.

Av betydelse är även att det huvudsakliga syftet med den föreslagna bestämmelsen är att rätten att bevilja undantag när det gäller gamla privata naturskyddsområden ska överföras från miljöministeriet till närings-, trafik- och miljöcentralerna. Att det i lagen föreskrivs om rätten att bevilja undantag innebär i praktiken att besvärsrätten för de sammanslutningar som främjar naturvården eller miljövården och som avses i 61 § 3 mom. i naturvårdslagen utvidgas till beslut om undantag som fattas med stöd av bestämmelsen, och således främjar förslaget de möjligheter att påverka som avses i 20 § 2 mom. i grundlagen.

Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter

I 124 § i grundlagen föreskrivs om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Enligt paragrafen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

I 21 § i naturvårdslagen föreskrivs det om utmärkning av gränserna för naturskyddsområden. I det föreslagna nya 21 § 3 och 4 mom. i naturvårdslagen föreskrivs det om utläggning av utmärkningen i terrängen av naturskyddsområden på entreprenad till en sakkunnig utanför förvaltningen. Enligt förslaget kan utmärkningen i terrängen av gränsen för ett skyddsområde eller ett begränsningsområde genom avtal anförtros en privat sakkunnig som har den behörighet som krävs för uppgiften. Uppgiften kan inte anförtros en privat sakkunnig, om utmärkningen i terrängen kräver tolkning av en författning eller ett beslut som gäller inrättande av skyddsområdet.

Att märka ut ett skyddsområde i terrängen är till sin karaktär en teknisk stöduppgift som inte innebär utövning av offentlig makt. Förhållandet till grundlagen i fråga om uppgifter av detta slag har behandlats exempelvis i grundlagsutskottets utlåtanden 36/2009 rd, 17/2009 rd, 3/2009 rd och 1/2008 rd. Gränserna för ett område har bestämts i en författning eller ett beslut som gäller inrättande av området, och i uppgiften är det fråga om verkställande av författningen eller beslutet. Vid utmärkningen i terrängen är det således inte fråga om utövning av offentlig makt och inte heller betydande utövning av offentlig makt. Utmärkningen i terrängen är trots att uppgiften är operativ en offentlig förvaltningsuppgift. Med hjälp av utmärkningen i terrängen görs utomstående aktörer och de som rör sig i terrängen medvetna om gränserna för ett skyddsområde och de begränsningar som gäller i ett område. Genom fridlysningsbestämmelserna för ett skyddsområde kan allemansrätten begränsas, såsom rätten att färdas. Genom-

förandet av utmärkningen i terrängen kan i synnerhet när det gäller äldre skyddsområden också innefatta behov av att fastställa läget för en gräns, eftersom de geografiska datamängder som användes tidigare inte nödvändigtvis har varit tillräckligt noggranna för att placera gränsen i terrängen. Om utmärkningen kräver tolkning av en författning eller ett beslut som gäller skyddsområdet, ingår utövning av offentlig makt i uppgiften. Enligt förslaget kan uppgiften i sådana situationer inte läggas ut på entreprenad. I en utmärkningsuppgift som läggs ut på entreprenad får det inte heller ingå betydande utövning av offentlig makt.

Det skulle vara ändamålsenligt att lägga ut uppgiften på entreprenad så att utmärkningen i terrängen i praktiken fås att motsvara kraven enligt lagstiftningen. På grund av närings-, trafik- och miljöcentralernas otillräckliga personalresurser är mer än hälften av de privata skyddsområdena inte utmärkta i terrängen, och när det gäller områden som redan en gång märkts ut är utmärkningen av cirka en fjärdedel inte uppdaterad. Situationen är i nuläget och blir i framtiden en större utmaning än tidigare, eftersom närings-, trafik- och miljöcentralernas personalresurser har minskats särskilt när det gäller operativa uppgifter. Genom förslaget som ingår i 21 § 2 mom. i propositionen mildras även utmärkningsskyldigheten.

I skyddsområden som tillhör staten hör utmärkning i terrängen till Forststyrelsens uppgifter. Uppdateringen av utmärkningen av gamla skyddsområden har även vid Forststyrelsen blivit på efterkälken, eftersom tillräckligt med resurser inte har kunnat anvisas för uppgiften. Den arbetsmängd som uppgiften kräver håller på att öka vid Forststyrelsen, eftersom det under de närmaste åren kommer att inrättas hundratals nya naturskyddsområden. Det är möjligt att i statsbudgeten anvisa ett särskilt anslag för genomförande av utmärkning av skyddsområden, vilket innebär att utmärkningen kan genomföras så att den läggs ut på entreprenad.

Varken de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning äventyras genom att utmärkningen läggs ut på entreprenad. Enligt förslaget kan prövningsrätten i anslutning till en gräns läge inte överföras till någon utanför förvaltningen. Enligt 2 § 3 mom. i förvaltningslagen tillämpas förvaltningslagen även på enskilda då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Att iakttä förvaltningslagen blir aktuellt särskilt när ägaren till ett privat skyddsområde informeras om hur utmärkningen ska göras. Enligt förslaget ska det straffrättsliga tjänsteansvaret gälla även enskilda som placerar ut utmärkningar. Bestämmelser om skadeståndsansvaret för den som placerar ut utmärkningar i terrängen finns i skadeståndslagen.

Bemyndigande att utfärda förordning

I 21 § 5 mom. i förslaget finns ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser än de allmänna grundläggande bestämmelserna i den föreslagna lagen får utfärdas. Denna reglering ska granskas med tanke på 80 § i grundlagen.

Enligt 80 § i grundlagen kan statsrådet utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Enligt grundlagsutskottets praxis ska bemyndiganden som gäller utfärdande av förordning och delegering av lagstiftningsbehörighet vara tillräckligt exakta och noggrant avgränsade. Av lagen ska det tydligt framgå vad man har för avsikt att föreskriva om genom förordning. Också då är kravet att bestämmelser om grunderna för rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag.

Enligt det föreslagna 21 § 5 mom. utfärdas närmare bestämmelser om sätten att märka ut gränserna för naturskyddsområden och de begränsningar som gäller ett område samt om de symboler som används genom förordning av miljöministeriet. Bestämmelser om tekniska detaljer i

RP 146/2015 rd

fråga om utmärkningen utfärdas genom förordning, medan allmänna krav som gäller utmärkningen finns i 2 mom. i paragrafen.

Med stöd av vad som anförts ovan kan förslaget till ändring av naturvårdslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i naturvårdslagen (1096/1996) 72 a §, sådan den lyder i lag 1587/2009,
ändras 21 § 2 mom. och 24 § 1 och 2 mom., av dem 24 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1587/2009, samt
fogas till 21 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 913/2013, nya 3–5 mom., till 24 §, sådan den lyder i lagarna 1587/2009 och 913/2013, ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., och till 58 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 492/1997, 553/2004 och 1074/2010, ett nytt 4 mom. som följer:

21 §

Bestämning och utmärkning av gränserna för naturskyddsområden

Gränsen för en nationalpark eller ett naturreservat samt förbud och begränsningar som med stöd av 18 § 2 mom. gäller området ska klart och tydligt märkas ut i terrängen. Detsamma gäller övriga naturskyddsområden, om området omfattas av ett förbud eller en begränsning som gäller att färdas eller stiga i land inom området. Också övriga naturskyddsområden samt förbud och begränsningar som gäller dem får märkas ut i terrängen. När det gäller vattenområden kan gränserna märkas ut endast på kartan.

Utmärkningen i terrängen kan genom avtal anförtros en privat sakkunnig som har den kompetens som krävs för uppgiften. Uppgiften kan dock inte anförtros en privat sakkunnig, om utmärkningen i terrängen kräver tolkning av en författning eller ett beslut som gäller inrättandet av området.

I avtalet mellan myndigheten och den privata sakkunniga ska det avtalas om uppgiftens innehåll och om annat som behövs med tanke på skötseln av uppgiften. Myndigheten övervakar den sakkunniga när denna utför sina uppgifter. På den sakkunniga tillämpas i denna uppgift bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Närmare bestämmelser om sätten att märka ut gränserna för naturskyddsområden och märka ut de förbud och begränsningar som gäller områdena samt om de märken som ska användas vid utmärkningen utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

24 §

Inrättandet av naturskyddsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan på markägarens ansökan eller med markägarens samtycke inrätta ett sådant naturskyddsområde som avses i 10 § 1 mom. 3 punkten i ett område som avses i 10 § 2 mom. När det prövas om området ska inrättas ska även andra synpunkter som gäller det allmänna bästa beaktas. Beslut om att inrätta ett naturskyddsområde får inte meddelas, om inte markägaren och närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit överens om fridlysningsbestämmelserna och om ersättningar som gäller området.

Ett beslut om att inrätta ett naturskyddsområde enligt 1 mom. ska innehålla behövliga bestämmelser om skydd av områdets natur och vid behov om dess skötsel. I beslutet kan det även tas in ett sådant förbud eller en sådan begränsning som avses i 18 § 2 mom., om detta krävs för att bevara djurlivet eller växtlivet.

Närings-, trafik- och miljöcentralen får i enskilda fall bevilja undantag från fridlysningsbestämmelserna för ett naturskyddsområde, om undantaget inte äventyrar de syften för vilka området inrättades och det behövs för skötseln och användningen av området eller för forskning.

58 §

Straff

Som naturskyddsförseelse betraktas inte att slå läger i terrängen eller att stanna eller parkera ett motordrivet fordon i terrängen i omedelbar närhet av en väg i strid med ett förbud eller en begränsning som meddelats med stöd av 18 eller 24 §, om förbudet eller begränsningen inte klart och tydligt har märkts ut i terrängen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ärenden enligt 72 a § som är anhängiga vid en närings-, trafik- och miljöcentral eller en domstol när denna lag träder i kraft avskrivs.

Helsingfors den 17 december 2015

Vid förhinder för statsministern, finansminister

Alexander Stubb

Jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen

Lag

om ändring av naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i naturvårdslagen (1096/1996) 72 a §, sådan den lyder i lag 1587/2009,
ändras 21 § 2 mom. och 24 § 1 och 2 mom., av dem 24 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag
1587/2009, samt
fogas till 21 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 913/2013, nya 3–5 mom., till 24 §, sådan
den lyder i lagarna 1587/2009 och 913/2013, ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom.
blir 5 mom., och till 58 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 492/1997, 553/2004 och
1074/2010, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

21 §

Bestämning och utmärkning av gränserna för naturskyddsområden

Naturskyddsområdet skall klart och tydligt
märkas ut i terrängen. När det gäller vatten-
områden kan gränserna märkas ut endast på
kartan. Miljöministeriet utfärdar närmare be-
stämmelser om sätten att märka ut gränserna
för naturskyddsområden.

Föreslagen lydelse

21 §

Bestämning och utmärkning av gränserna för naturskyddsområden

Gränsen för en nationalpark eller ett na-
turreseervat samt förbud och begränsningar
som med stöd av 18 § 2 mom. gäller området
ska klart och tydligt märkas ut i terrängen.
Detsamma gäller övriga naturskyddsområ-
den, om området omfattas av ett förbud eller
en begränsning som gäller att färdas eller
stiga i land inom området. Också övriga na-
turskyddsområden samt förbud och begräns-
ningar som gäller dem får märkas ut i ter-
rängen. När det gäller vattenområden kan
gränserna märkas ut endast på kartan.

Utmärkningen i terrängen kan genom avtal
anförtrors en privat sakkunnig som har den
kompetens som krävs för uppgiften. Uppgif-
ten kan dock inte anförtrors en privat sakkun-
nig, om utmärkningen i terrängen kräver
tolkning av en författning eller ett beslut som
gäller inrättandet av området.

I avtalet mellan myndigheten och den pri-
vata sakkunniga ska det avtalas om uppgif-
tens innehåll och om annat som behövs med
tanke på skötseln av uppgiften. Myndigheten
övervakar den sakkunniga när denna utför
sina uppgifter. På den sakkunniga tillämpas i
denna uppgift bestämmelserna om straffrätts-
ligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skade-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Närmare bestämmelser om sätten att märka ut gränserna för naturskyddsområden och märka ut de förbud och begränsningar som gäller områdena samt om de märken som ska användas vid utmärkningen utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

24 §

Inrättandet av naturskyddsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan på markägarens ansökan eller med hans samtycke inrätta ett naturskyddsområde enligt 10 § 1 mom. 3 punkten i ett område som avses i 10 § 2 mom. När det provas om området ska inrättas ska även andra synpunkter som gäller det allmänna bästa beaktas.

Beslutet om att inrätta ett naturskyddsområde enligt 1 mom. ska innehålla nödvändiga bestämmelser om skydd av områdets natur och vid behov om dess skötsel. En bestämmelse i beslutet kan även förbjuda eller begränsa rätten att färdas i naturskyddsområdet eller en del av det, om detta krävs för att bevara djurlivet eller växtlivet. *Beslut om att inrätta ett naturskyddsområde får inte meddelas, om inte markägaren och närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit överens om fridlysningsbestämmelserna och om ersättningar som gäller området.*

24 §

Inrättandet av naturskyddsområden

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan på markägarens ansökan eller med markägarens samtycke inrätta ett sådant naturskyddsområde som avses i 10 § 1 mom. 3 punkten i ett område som avses i 10 § 2 mom. När det provas om området ska inrättas ska även andra synpunkter som gäller det allmänna bästa beaktas. *Beslut om att inrätta ett naturskyddsområde får inte meddelas, om inte markägaren och närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit överens om fridlysningsbestämmelserna och om ersättningar som gäller området.*

Ett beslut om att inrätta ett naturskyddsområde enligt 1 mom. ska innehålla behövliga bestämmelser om skydd av områdets natur och vid behov om dess skötsel. *I beslutet kan det även tas in ett sådant förbud eller en sådan begränsning som avses i 18 § 2 mom., om detta krävs för att bevara djurlivet eller växtlivet.*

Närings-, trafik- och miljöcentralen får i enskilda fall bevilja undantag från fridlysningsbestämmelserna för ett naturskyddsområde, om undantaget inte äventyrar de syften för vilka området inrättades och det behövs för skötseln och användningen av området eller för forskning.

58 §

58 §

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Straff

Straff

72 a §

(Paragrafen upphävs)

Förfarande vid anmälan om flygekorrrar

När närings-, trafik- och miljöcentralen har fått en anmälan enligt 14 b § i skogslagen från skogscentralen ska den vidta åtgärder för att bestämma läget för en föröknings- eller rastplats för flygekorrrar och villkoren för tillåten skogsbehandling. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska ge sitt beslut i ärendet utan dröjsmål efter att anmälan har inkommit från skogscentralen.

Som naturskyddsförseelse betraktas inte att slå läger i terrängen eller att stanna eller parkera ett motordrivet fordon i terrängen i omedelbar närhet av en väg i strid med ett förbud eller en begränsning som meddelats med stöd av 18 eller 24 §, om förbudet eller begränsningen inte klart och tydligt har märkts ut i terrängen.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Ärenden enligt 72 a § som är anhängiga vid en närings-, trafik- och miljöcentral eller en domstol när denna lag träder i kraft avskrivs.*